

SENY

REVISTA QUINZENAL NACIONALISTA

SUMARI

*Documents del moment present.—Notes d'art,
Trad. de F. V.—Publicacions, per R. V.—Notes
Ciutadanes.*

ANY I NÚM. X.

OLOT, 2.ª QUINZENA D'OCTUBRE DE 1919

A large, stylized handwritten signature in black ink, located at the bottom of the page. The signature is highly cursive and difficult to decipher.

SERVEI DE PUBLICACIONS DE «SENY»

Publicacions periòdiques recomanables

La Veu de Catalunya, diari. Subscripció trimestral, 6 ptes.

D'ací d'allà, Magazine mensual. Subscripció anual, 14 ptes.

Economia i Finances, revista quinzenal. Subscripció anual, 9 ptes.

Agricultura, revista quinzenal. Subscripció anual, 9 ptes.

Gasetta Catalana d'art dramàtic, revista mensual. Subscripció trimestral, 1'50 ptes.

Catalunya marítima, revista desenal. Subscripció anual, 10 pessetes.

La Revista, quaderns de publicació quinzenal. Subscripció trimestral, 2'50 ptes.

Quaderns d'Estudi, revista mensual de octubre a juny, o siguin 9 números a l'any. Subscripció anual, 8 ptes.

Biblioteca literaria de la «Editorial Catalana S. A.»

Preu, 2 ptes. volum, Subscripció anual (un volum mensual), 22 ptes.

Selma Lagerlof. Els Ingmarson, traducció de J. Sitjar.

Grimm. Contes d'infants i de la llar, traducció de Carles Riba.

J. Ruyra. La parada.

Arnold Bennett. El preu de l'amor, traducció de J. d'Albafior, (dos volums.)

C. Villiers de l'Isle Adam. Contes Cruels traducció de J. Folguera i J. Carner.

Homer Odissea, traducció de Carles Riba, (tres volums).

J. Pons i Massaveu. L'auca de la Pepa.

J. Roig i Raventós. Argelaga florida.

J. M de Sagarra. Paulina Buxareu.

C. Planas i Font. En Pere i altres contes.

J. Morató i Grau. Arran del Cingle.

Mossen Llorenç Riber. Els Sants de Catalunya. (Cicle romà).

SENY

REVISTA QUINZENAL NACIONALISTA

ANY I. NUM. X.

OLOT, 2.ª QUINZENA D'OCTUBRE DE 1919

DOCUMENTS DEL MOMENT PRESENT

Dugues notes interessantíssimes per el moviment polític nacionalista s'han donat de poc. El discurs del senyor Puig i Cadafalch al asseure's, després de sa elecció, al seient presidencial de la Mancomunitat, i el discurs de don Jaume Bofill i Matas al contestar als seus amics en el banquet que li oferiren al ésser elegit diputat de Catalunya. Al relacionar ambdós documents, un pensa en la continuïtat del pensament català i en el seu constant esponjament. Parla un vell defensor de Catalunya amb el foc i l'amor d'un jove. Parla el jove poeta, amb la maduresa d'un vell. Rics de maticos, ambdós defineixen el pensament de Catalunya, amb la lluminositat de qui parla impulsat per un secret disseny de la raça.

Volem que nostres llegidors gustin els seus fragments cabdals.

Fragments del discurs del Sr. Puig i Cadafalch

“ . . . . .
I a aquesta jornada darrera hem arribat amb els anys, portant per guiatge paraules i obres del mestre amic desaparegut de la terra i amb el qual havíem seguit plegats una mateixa via. I en atansar-nos a la fi hem de bastir idealment i materialment la ciutat nostra, assenyalant amb l'arada son nou perímetre i dictant les lleis i aixecant el temple i fitant el bosc sagrat on floreix l'ideari de l'esdevenidor, arrencant els carreus, no de la pedrera informe, sinó de terra on són colgats. Que nosalires no hem peregrinat pel desert com jueus, cercant una ciutat estranya, ni com Enèas, foragitat de la ciutat pròpia, hem hagut de bastir-ne en terra estranya, sinó que, envaïda materialment i espiritual la nostra, hem de assolir la reconquesta del propi solar i de la pròpia ànima, i guanyar

amb uns anys l'endarreriment degut a segles de propi desconeixament i abandonó, arrastrats, junyits al carro d'altri.

Es l'hora del màxim esforç

Però la llei del nostre esforç que podia ésser una línia contínua segons la qual ens moguéssim lentament, ve pertorbada per la fi de la gran guerra.

No espereu que puguin viure els pobles decadents, esmortuïts que, com ombres, vaguen en les portes infernals. No serà possible la prolongació de la vida somorta de les ciutats del XVIII.

En despertarà una lluita formidable comercial i industrial, i ens despertaran també els clams de la lluita social en què tot un estament germà reclamarà imperiosament sos drets al benestar comú.

Ha acabat la gran guerra amb la victòria, per la que tants milers de catalans han donat llur sang, i ve la pau que en sacrificarà altres tants milers, si no ens preparem per a la nova lluita.

Es l'hora d'un gran esforç.

Penedim-nos de no haver sentit fortament abans l'ànsia de gastar fins amb bogeria per a donar a Catalunya tota l'organització que cal als pobles moderns. Ho ferém, més del que consentia el parer d'altri, en vies de comunicació i en ensenyament i en l'àrea geogràfica que podiem. Oh, si ens hagués estat possible fer-ho per tot Catalunya.

Avui l'esforç serà doble; el preu de les coses s'ha doblat; el que podia ser hisenda pública té ja amo, i, cada dia més, s'agreuja l'esforç necessari.

Jo faltaria al meu deure sino us digués que sento la necessitat immediata d'un gran esforç econòmic, d'un gran esforç de reconstrucció. Cal fer el màxim esforç si volem salvar Catalunya i seguir la nostra tasca de tornar-la a si mateixa; sinó d'avui pocs anys estarem tan lluny d'Europa com els Estats que s'intervenien amb operacions de conquesta que hipòcritament qualifiquem de policia; i no serà possible ni el comerç, ni la indústria incipient, ni els afanys per la nostra cultura. No podem dir anem a continuar, sinó a començar; hem de fer en quatre anys el que no feren les generacions passades, si volem imposar el dret que tenim a la llibertat que demanem.

El programa que vull sotmetre-us, i que serà programa de tots si el Consell hi dóna son assentiment, com espero, és ben precís.

Acabar les carreteres de tot Catalunya, fent que el carro arribi a tots els Municipis catalans.

Acabar els telèfons.

Fer la xarxa de ferrocarrils secundaris.

Fer els camps i els ports d'aterratge per l'aviació civil.

Hem de sanejar les grans extensions fangoses dels nostres rius, del'Ebre al desguàs del Fluvià a sobre d'Empúries.

Hem de repoblar els erms de les nostres muntanyes.

Hem de fundar la Universitat catalana sobre la universitat autònoma o sense ella.

Hem de fundar el que el professor Bertacchi reclamava per a Trieste: la Universitat de la Mar; la Universitat de l'expansió completant la universitat de l'Indústria; l'Escola naval; la gran Escola de Comerç; el Museu de l'Exportació i el Seminari del comerç colonial per a cercar les rutes perdudes del comerç antic cap al orient mediterrani i cap a l'Àfrica i cap a l'Amèrica.

Hem de conèixer tota la terra, acabant ràpidament el mapa geogràfic i geològic.

Hem de sondar el subsòl per a conèixer sos tresors miners i hidràulics.

Cal veure aixecades i funcionant les escoles de comerç i les escoles d'indústries a Tarragona, a Girona, a Lleyda, a Reus, a Figueres, a Tremp, a Viella, a Tortosa.

Hem de construir fins a 40 biblioteques per a les ciutats i viles catalanes.

Hem de fer arribar arreu l'ensenyament ambulant i per correspondència.

Hem de crear institucions complementàries on es nacionalitzin en la ciència i en la pàtria els mestres d'ensenyament primari i hem de preparar el règim d'aquest ensenyament, intentant la intervenció mitjançant garanties en l'edificació escolar.

Hem de desenrotllar la múltiple acció de la comissió d'educació popular.

Hem de crear camps experimentals i estendre l'ensenyament agrícola ambulant i periòdic per tot Catalunya i completar els grans laboratoris centrals.

Hem de organitzar el servei meteorològic.

Hem de començar l'Escola zoològica.

Hem d'organitzar la beneficència i la sanitat construint hospitals, instant el sanejament de les urbs i de les cases i destruint les vergonyoses endèmies. Hem de fundar l'Institut de Ginecologia i la Clínic d'Observació de malalties nervioses.

Per aquesta obra tenim la preparació

Per a fer aquest programa, per a donar aquesta immensa gran batalla tenim l'estat major preparat. Tenim d'aquest gran organisme, la Catalunya futura, el rudiment de cadascun de sos orgues; cal sols la vida perquè automàticament creixin i es desenrotllin.

. . . . .

Catalunya és com un país devastat

Hem d'empendre la restauració del país amb l'activitat dels països devastats. El nostre no ho ha estat per la guerra actual, però ho és pels mals governs i pels governs indiferents i hostils. No oblidem que en documents de les darreries del segle XIX, en documents oficials, les institucions de l'Estat al·legaven el dret de conquesta sobre Catalunya. Tenim encara com un govern d'ocupació. A les terres devastades han desaparegut tots els serveis públics; aquí podem dir que no hem tingut mai altra cosa que la que hem fet amb les pròpies mans. No podem nomenar servei d'obres públiques les faixes de terreny fangoses i ericades de muntanyes que creuen el país. No podem dir escoles d'aquests llocs vergonyosos on la infància aprèn amb cantarella inútil, explicada amb llenguatge que no entén, el que la bona voluntat del mestre vol ensenyar. No podem dir-ne Universitat del lloc on es recita per repetidors, la ciència que s'elabora lluny, ben lluny! on es migren quelques savis solitaris abandonats, sense mitjans d'estudi i sense estres de treball. Una gran part del país no té ni ferrocarrils ni camins ni altra acció de l'Estat que la parella de guàrdies civils o l'agent d'apremi que s'incauta de la finca abandonada. Una part de Catalunya no té més accés que per França. Ni tan solament coneixem el país geogràficament, que l'Estat no ha tingut temps de fer un mapa geogràfic.

Tots els pobles tenen jornades històriques de la seva reconstrucció estatal. No les trobarèu a Espanya amb relació a Catalunya, les que foren per França les grans jornades de Lluís XIV i de Napoleón.

NOTES D'ART

Les maîtres d'autrefois, de Eugeni Fromentin

Bruseles, 6 juliol, 1875.

He vingut a veure Rubens i Rembrandt a casa seva, així com també l'escola holandesa dintre'l seu marc, sempre'l mateix, de vida agrícola, marítima, de dunes, de grans pastures, d'immenses nuvolades, de minços horitzons. Estem davant dos arts distints, complets, del tot independents l'un de l'altre, molt brillants, que necessitarien ésser estudiats a la vegada, per un historiador, per un pensador i per un pintor. Aquests tres homes caldria fondre'ls en un sol per a fer bona feina; jo no tinc rès de comú amb els dos primers; en quant al pintor, hom ho deuria ésser, per mica de sentit que's tingui de les distàncies, en quant s'acosta al mes ignorat dels mestres d'aquest país privilegiat.

Vaig a recorre museus; la meua intenció no és de fer-ne una crítica. M'aturaré davant certs homes; no vos contaré la seva vida ni faré catàleg de les seves obres ni tan sols d'aquelles que'ls seus compatriotes han conservat. Els hi definiré net i clar com jo'ls entenc, fins ont puga arribar, alguns indrets característics del seu geni o del seu talent. Jamai m'embarcaré en qüestions massa importants; evitaré l'ésser confós, i els reconos negres. L'art de pintar no és altra cosa que l'art d'expressar lo invisible per lo visible; petits o grans els seus camins son sembrats de problemes, que es permés de preocupar-se'n com si fossin verdaderes veritats, empró també és bo deixar-los dins la nit com un misteri. Jo sols vos diré davant alguns dels quadres, els sentiments imprevistos, els goigs, les sorpreses, sens deixar d'anotar els moments de despit que'm causaran. Amb aixó, jo no faré més que traduir, amb tota sinceritat les sensacions sens trascendència d'un pur *dilettanti*.

Vos adverteixo: no hi haurà ni mètode de cap mena, ni continuïtat en aquests estudis. Hi trovareu molts buits, preferències i omissions; aixó no vol dir emperò que aqueta manca d'equilibri siga un perjudici a l'importància o valor de les obres de les quals no vos parli. Segurament algunes vegades me recordaré del Louvre i no tindrè cap inconvenient en portar-vos-hi a fi de que tingueu els exemples més aprop i les comprovacions mes fàcils. És possible que algunes de les meves opinions xoquin amb les que tingueu rebudes; jo no busco res, mes tampoc defugiré la revisió de idees que neixin d'aquests desacords. Vos prego que no volgheu veure-hi

la marca d'un esperit vanitós amb ganes de singularitzar-se amb atreviments i que, recorrent camins afressats, tem que se l'acusi de no haver observat res, si no diu el revés de lo que han dit els altres.

A dir veritat, aquests estudis no seran altra cosa que, unes notes, i aquestes notes, els elements desconeguts i desproporcionats d'un llibre que serà a fer; mes especial que tots els fets fins avui, on la filosofia, l'estètica la nomenclatura i les anècdotes tindran menys importància: seran les qüestions d'ofici les preferides. Serà una mena de conversació sobre la pintura, ont els pintors reconeixeran les seves habituts, on la gent de mon apendran a conèixer millor als pintors i la pintura. De moment la meva intenció és d'oblidar tot lo que s'hagi dit sobre aquest tema, el meu fi de promoure discussió, de fer venir ganes de pensar-hi i d'inspirar a n'aquells que siguin capassos de fer-nos un tal favor, la curiositat de resoldre'ls.

Aquestes pàgines portaran per titol «*Les Maîtres d'autrefois*», com si nomenés de *maîtres* severs o familiars de la llengua francesa, en parlar de Pascal, Bossuet, La Bruyère, Voltaire o be Diderot, amb la diferència de que a França hi han escoles on és guardat i practicat el respecte i l'estudi d'aquests mestres estilistes, mentre que jo no conec avui dia qui aconselli l'estudi respectuós dels mestres sempre exemplars de Flandes i la Holanda.

Jo suposaré des de'l moment, que'l lector a qui'm dirigeixo s'asembla suficientment amb mi, per seguir-me sens fatigar-lo, i no obstant prou diferent per a que jo trovi goig en contradir-lo, i puga apassionar-me per a convence'l.

TRAD. DE F. V.

PUBLICACIONS

HISTORIA DE L'ART.—*Josep Pijoan*.—Edit. Salvat.

Salvant tot el que pugi semblar desplaçat i fora de temps, venim avui a fer algunes consideracions sobre una obra ja de tothom reconeguda i admirada; obra que motivà en el seu III volum l'esquisit Glosari «Els Poders Magnífics»; ens referim a l'«*Historia de l'Art*» den Josep Pijoan.

En Pijoan, aquest esperit inquiet, per no dir llegendari, dins el moviment cultural de la moderna Catalunya, portà a cap una obra veraderament

notable, a la que si alguna observació tenim de fer, serà del tot agena als seus nobles propòsits; propòsits que, consignats en el proleg de l'obra, assoleix completament. Ell ens posa el corrent de les més recents descobertes i teories arqueològiques (fins el punt de consignar excavacions de sols alguns pocs anys enrera i en art modern arriba fins als pre-rafaelistes anglesos i l'impressionisme francès.

El mal rau en que empés per exigències editorials, li calgué fer una obra per a gents de molt diversa condició; éll tingué de compondre no sols una obra conscient, sinó també un manual d'art pel senyor burgés, que vol sapiguer de que và i al temps que tot aixó, el que en diem vulgarment, «un llibre de sants» per a entretenir la mainada.

Aixó fa que l'obra perdi gran part de la seva valor didàctica, i que en alguns passatges dongui la sensació de que el text està subordinat als gravats, contrastant amb capítols sencers verdaderament notables.

Nosaltres ja havíem parlat d'aquesta obra, arràn de la seva publicació, pero considerant que en obres un poc extenses, a la crítica immediata que la dona a conèixer al públic, n'ha de seguir un altre de més conscient que l'analitzi i en fassi conèixer els defectes i les qualitats, és per aixó que ens hem permés aquestes ratlles purament encaminades al major perfeccionament i depuració de l'obra futura.

R. V.

NOTES CIUTADANES

UNA DIADA D'AFIRMACIÓ MONÀRQUICA. «LA VANGUARDIA».— La primera cosa que perden els periòdics adherits a la U. M. N. és la noció de la dignitat periodística.

Mai «La Vanguardia», a pesar de les relliscades que li han fet donar sovint les extravagants exigències del seu propietari, el prenent a cacic senyor Godó, mai havia arribat a l'extrem de quasi omplir una pàgina fent una ressenya tan inflada i tan llargaruda, d'un àpet, remarcable només per la vacuitat, servit a Olot en els tallers d'un adicte a la U. M. N.

El poble olotí s'informà per «La Vanguardia», repartida l'endemà de franc profusament pels carrers olotins, tant de els eloqüents brindis com de l'entusiasme dels aplaudiments en què bullia la ciutat solitàriament esbandida aquell dia per la pluja.

No sabem perquè, els membres de la U. M. N., estaven euvaits de terror, de tal manera que voltaren el local de l'àpet de parelles de la Guarda Civil. No hi havia el perquè d'aital terror.

No els acompanyava, certament, ni ombra de popularitat, però tampoc el grotesc i la comicitat que duen a l'extrem, arriba mai a congriar odis. Al contrari, tothom els hauria agraït que en lloc d'amagar-se porugament del poble haguessin jugat en públic la divertida comèdia.

La gent olotina es prengué tranquilament, amb certa sorpresa la vinguda de les eminències de la U. M. N. i la turgent i llarga ressenya que en donà «La Vanguardia».

«La Vanguardia», probablement per les desmesurades exigències del seu propietari senyor Godó, ja entra a la categoria dels diaris que per manca de dignitat periodística i per sobra de grotesca inflor de les extravagàncies que defensa, ja no excita a la contradicció sinó només a deixar-la caure indolentment, somnolentment dels dits. «La Vanguardia» ja és avui en ideologia i en ètica periodística la germana bessona de «La Gaceta de Catalunya».

LA DIADA NACIONALISTA DE GIRONA.—Apart de la importància real que tingui per la concurrència que hi assisteixi, que segons les referències serà nombrosíssima, l'acte de Girona tindrà ressonància, perquè hi pendran part les personalitats més significades del nacionalisme, i el *leader* Sr. Cambó, te el propòsit de fer-hi importants declaracions polítiques. Desde Girona, vol parlar a tota Espanya.

D'aquí Olot hi anirà una nodrida representació.

EL FERROCARRIL DE TORELLÓ.—La comissió nomenada per visitar a la Mancomunitat de Catalunya per a parlar del ferrocarril de Torelló a Olot, ha dut impressions excel·lents. Es necessària la cooperació del país, doncs, fent-se a base concurs, i havent-hi altres comarques que han fet importants ofertes, la nostra també ha de esforçar-se per contribuir a tan gran millora. Però un cop obtinguda aquesta cooperació, la execució se farà dintre el termini mes breu possible.

La comissió va presentar una memoria, redactada per el seu individu señor Masllorrens que va produir molt favorable impressió, motivant que l'Ajuntament prengués l'acord d'oferir en nom dels Ajuntaments i dels interessats de la comarca, els cabals necessaris a la Mancomunitat.

GERSEYS SENYORA

La casa dels generes de punt

J. SACREST

Carrer del Carme.--OLOT

OFICINA I LABORATORI DE FARMACIA

DE ANTON BOLÓS I VAYREDA

SERVEI ESCRUPULÓS I CIENTIFIC
MEDICAMENTS PURS GARANTITS
MODERNS APARELLS DE LABORATORI
ESPECIFICS; INJECTABLES; OXIGEN; ANALISIS

S. RAFEL n.º 28

TELEFON n.º 40

**Terrens per a vendre
o acensar**

situats al millor punt urbanitzat
del Pla de Llacs

Raó Carrer de la Proa 16, 1er.

YOGHOURT

Se serveix a domicili

Per encàrrecs:

CELLER OLOTÍ

Passeig de Blay, 52